

PĀRSKATĪTS EIROPAS NOTĀRU ĒTIKAS (DEONTOLOĢIJAS) KODEKSS

PREAMBULA

Eiropas juridiskās un tiesiskās telpas pastāvēšana un brīva personu, kapitālu un preču kustība Eiropas Savienības dalībvalstīs rada ārvalstu elementus saturošu tirdzniecības sakaru un tiesisko darījumu pastāvīgu pieaugumu.

Notāram kā apliecinātiesīgai amatpersonai, kam deleģēta valsts vara un kas darbojas kā brīvās profesijas pārstāvis, jāievēro viņa iecelšanas valstī spēkā esošo tiesību aktu normas. Viņš ir neatkarīgs, neitrāls un objektīvs visu darījumā iesaistīto pušu padomdevējs. Viņš noskaidro pušu nodomus, sastāda vēlamajam darījumam nepieciešamos līgumus un citus dokumentus un pārliecinās, ka līguma nosacījumi pilnībā atbilst likumam. Notārs pārbauda, vai pusēm ir garīgās spējas un rīcībspēja, lai varētu slēgt līgumu, un pārliecinās, ka tās ir pilnībā sapratušas savu saistību juridiskās sekas.

Katrā valstī pastāvošais notāru biroju teritoriālais sadalījums nodrošina pilsonim ērtu piekļuvi notāram.

Notāram jāatbilst viņa iecelšanas valstī pastāvošajām profesionālās deontoloģijas normām.

Eiropas notariāti veica dažādās Eiropas Savienības dalībvalstīs pastāvošo profesionālo deontoloģijas normu salīdzinošo pētījumu un pieņēma lēmumu izstrādāt kopējus deontoloģijas principus.

To mērķis nav aizstāt valsts deontoloģijas normas, bet gan apliecināt profesijas kopīgās īpašības dažādās valstīs un izstrādāt pamatnostādnes pārrobežu darījumiem.

Eiropas notāru deontoloģijas kodekss apliecina profesijas gribu garantēt pilsoņiem un uzņēmumiem vienādu aizsardzību, vienādu tiesisko drošību un vienādu efektivitāti gan pārrobežu, gan iekšzemes darījumos.

Tiesiskie darījumi kļūst daudzveidīgāki un notariālajos aktos aizvien biežāk sastopami ārvalstu elementi, tādēļ Eiropas notāri izskatīja sadarbības nosacījumus, lai garantētu pilsoņiem un uzņēmumiem palīdzību un konsultācijas pārrobežu darījumos.

Eiropas notariāti plāno veicināt jauno tehnoloģiju izmantošanu, lai uzlabotu savus pakalpojumus, ievērojot deontoloģijas principus.

1. DEFINĪCIJAS

Eiropas **notāra** definīcija izriet no dalībvalstu likumos definēto attiecīgo jēdzienu kopīgā pamata. Tā nostiprināta Eiropas Savienības Notariātu padomes (CNUE) dalībnotariātu 1990. gada 22. – 23. martā Madridē vienbalsīgi pieņemtajā rezolūcijā:

„Notārs ir **apliecinātiesīga amatpersona**, kam dots **valsts varas deleģējums**, lai piešķirtu **notariālu spēku** saviem taisītajiem aktiem, nodrošinot to **saglabāšanu, pierādījuma spēku** un **izpildu spēku**.

Lai nodrošinātu savai darbībai nepieciešamo **neatkarību**, notārs to pilda kā **brīvo profesiju**, kas atbilst visām **bezstrīdus** juridiskajām darbībām.

Neitrālā, bet **aktīvā** veidā dodot pusēm **padomus**, kā arī taisot no tiem izrietošos notariālos aktus, notārs nodrošina tiesību subjektam nepieciešamo **tiesisko drošību**.

Tā tiek vēl jo vairāk nodrošināta, ņemot vērā to, ka notārs ir **augsta līmeņa jurists** ar universitātes izglītību, kurš profesijā sācis strādāt pēc dažādām pārbaudēm, stažēšanās un konkursiem, kā arī to, ka profesionālie pienākumi tiek veikti saskaņā ar stingriem **disciplīnas noteikumiem** pastāvīgā valsts varas institūciju **kontrolē**, kā arī pateicoties **ģeogrāfiskajam izvietojumam**, kas nodrošina pieeju notariālajiem pakalpojumiem visā valsts teritorijā.

Visbeidzot, notāra iesaistīšanās, **novēršot iespējamus strīdus**, ir neaizstājama tiesu varas sastāvdaļa”.

2. KOPĪGI PRINCIPI

2.1. Preventīvā tiesvedība

Lai novērstu strīdus, notārs veicina skaidru un līdzsvarotu līgumu slēgšanu, par kuriem viņš ir pārliecinājies, ka puses devušas apzinātu piekrišanu.

Notārs vienmēr ir bijis sociālās saskaņas faktors. Notārs vienmēr cenšas samierināt puses, ja starp tām rodas strīdi. Viņa pienākums ir informēt puses par alternatīvo strīdu risināšanas veidu pastāvēšanu, nosacījumiem un priekšrocībām, piemēram, par starpniecību.

2.2. Tiesiskā drošība

Notārs nodrošina darījumu tiesisko drošību, arī precīzi definējot katras līgumslēdzējas puses tiesības un pienākumus. Viņš raugās, lai viņa taisītajos aktos ietvertās vienošanās būtu līdzsvarotas, un pārbauda to likumību.

2.3. Lojalitāte pret valsti

Notāram ir pienākums būt lojālam pret valsti, kas viņam deleģējusi valsts varu.

Viņš sniedz savus pakalpojumus ikreiz, kad tas viņam likumīgi tiek lūgts saskaņā ar viņa valsts likumiem.

Viņš piedalās cīņā pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, sadarbojoties ar kompetentajām iestādēm un sniedzot tām jebkuru nepieciešamo informāciju saskaņā ar viņa valsts likumiem.

Viņš atturas no jebkādas uzvedības, kas būtu pretrunā ar viņa kā apliecinātiesīgas amatpersonas cieņu.

2.4. Sabiedrībai sniegtie pakalpojumi

Notārs savus pienākumus veic godprātīgi, atsaucīgi un rūpīgi.

Notāram ir pienākums informēt puses par to darījumu saturu un sekām, kuros tās iesaistās, un sniegt tām izsmēlošus padomus. Viņš meklē visatbilstošākos līdzekļus, lai sasniegtu pusēm vēlamu rezultātu, ievērojot atbilstošo likumu.

Notārs pārbauda pušu identitāti, rīcībspēju un noskaidro to gribas izpausmes, kā arī pārbauda pušu vienošanās likumību. Viņš personīgi piedalās akta taisīšanā.

2.5. Neitralitāte un neatkarība

Notārs dod padomus un taisa aktus, ievērojot neitralitāti un neatkarību. Viņš darbojas kā neitrāla pušu uzticības persona.

Viņš nevar taisīt aktus, kas satur nosacījumus, kuri tiešā vai netiešā veidā būtu viņam par labu.

2.6. Konfidencialitāte un profesionālais noslēpums

Notāram ir pienākums glabāt profesionālo noslēpumu, kā arī konfidencialitātes pienākums attiecībā uz savu saraksti, lietu glabāšanu un aktu arhivēšanu saskaņā ar viņa valstī spēkā esošajiem noteikumiem, neatkarīgi no tā, vai dokumenti ir papīra vai elektroniskajā formātā.

Atbilstoši valstī spēkā esošajai likumdošanai šie pienākumi attiecas gan uz notāru, gan viņa biroja kolēģiem un darbiniekiem.

2.7. Atbildība

Notārs ir atbildīgs par zaudējumiem, kas radusies viņa pienākumu pildīšanas laikā pieļautas kļūdas dēļ, un apdrošina šo atbildību.

Notāram nodoto klientu līdzekļu glabāšanu regulē viņa valsts tiesību akti.

2.8. Pastāvīgā apmācība

Notāram ir pienākums pilnveidot savas juridiskās un tehniskās zināšanas, kā arī uzraudzīt un veicināt savu darbinieku kvalifikācijas celšanu.

Katrs CNUE dalībnotariāts nodod savu biedru rīcībā pastāvīgās profesionālās apmācības instrumentus, arī saistībā ar jauno tehnoloģiju izmantošanu notāra amatā.

2.9. Koleģialitāte

Notāram jāizturas koleģiāli pret jebkuru citu notāru.

Pildot savus pienākumus, notāri palīdz viens otram un nepieļauj negodīgu konkurenci.

Ja notāri sadarbojas, strādājot pie vienas lietas, viņiem kopā jāmeklē vienots risinājums, kas garantētu visu pušu interešu ievērošanu atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

3. PĀRROBEŽU DARĪJUMI

Notariālu aktu, tāpat kā tiesas nolēmumu taisīšana ir saistīta ar valsts varas īstenošanu, tāpēc notāri, tāpat kā tiesneši, šos pienākumus veic tikai tajā valstī, kuras valsts varas deleģējumu viņi saņēmuši. Tomēr tas nekavē notāru pārrobežu sadarbību, lai pilsoņi ātri un ērti varētu saņemt viņiem nepieciešamos padomus un juridisko atbalstu.

Šajā nodaļā izmantotajiem terminiem ir šāda nozīme:

„pārrobežu darījums” – darījums, kurā ir ārvalstu elements; piemēram, darījuma priekšmetu veidojošā īpašuma atrašanās vieta, pušu pilsonība, domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta, vai darījuma noslēgšanas vieta;

„uzņēmējvalsts notārs jeb valsts notārs” – notārs, kam ir teritoriālā piekritība taisīt aktus saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts likumdošanu;

„izcelsmes valsts notārs jeb ārvalsts notārs” – citas dalībvalsts notārs nekā valsts, kurā taisīts akts.

3.1. Vispārīgie noteikumi

3.1.1. Deontoloģijas principu ievērošana

Veicot pārrobežu darījumus, notārs ievēro uzņēmējvalsts un izcelsmes valsts likumdošanu, kā arī šī deontoloģijas kodeksa noteikumus.

3.1.2. Piekritība

Lietu vada notārs vai notāri, kam ir teritoriālā piekritība, un tikai viņi ir pilnvaroti taisīt aktus.

3.1.3. Notāra izvēles brīvība

Ikvienai fiziskai vai juridiskai personai ir tiesības vērsties pie tās izraudzīta notāra, lūgt viņa padomus un palīdzību sadarbībā ar notāru, kam ir teritoriālā piekritība, ievērojot visu viņu attiecīgajiem pienākumiem piemītošo atbildību.

3.1.4. Klientu informēšana

Ārvalsts notāram, kurš sadarbojas ar notāru, kam ir teritoriālā piekritība, jau no paša sākuma jāinformē klients par pakalpojumu apjomu, kā arī saistītajām izmaksām un amata atlīdzības summu saskaņā ar spēkā esošajām normām.

Klients viņam vienmēr maksā atlīdzību, neatkarīgi no tā, kādas citas divpusējas vienošanās ir noslēgtas.

3.1.5. Sadarbība starp notāriem

Notārs, kas palīdz savam klientam ārzemēs, pēc iespējas ātrāk informē savu kolēģi, kam ir teritoriālā piekritība, par savu iesaistīšanos un vienojas ar viņu par sadarbības nosacījumiem.

Valsts notārs savlaicīgi nosūta ārvalsts notāram visus tam nepieciešamos elementus, lai varētu pildīt padomu došanas pienākumu.

Viņš pret to izturas koleģiāli.

3.1.6. Reklāma

Notāram ir tiesības informēt savus klientus un sabiedrību par viņa sniegtajiem pakalpojumiem, ciktāl tas atļauts izcelsmes un uzņemšanas valstī. Sabiedrībai sniegtajā informācijā notārs neiekļauj nekādus datus, kas varētu kaitēt viņa neatkarībai, neitralitātei un apliecināttiesīgas amatpersonas statusam.

Notārs nevar pieņemt reklāmas piedāvājumus no trešām personām.

Kolektīvu informāciju var sniegt ikviens CNUE dalībnotariāts un pati CNUE. Tās galvenais mērķis ir nodrošināt pilsoņiem un uzņēmumiem ērtu informācijas avotu.

3.1.7. Strīdi starp notāriem

Ja starp dažādu CNUE dalībnotariātu notāriem rodas profesionālas dabas strīdi, ikviens no viņiem atturas no vērsšanās tiesā, kamēr nav noticis izlīguma mēģinājums.

3.2. Līdzekļi

3.2.1. Sadarbība starp notariātiem

Lai pastāvīgi uzlabotu Eiropas pilsoņiem un uzņēmumiem sniegto pakalpojumu kvalitāti, CNUE dalībnotariāti sadarbojas un dalās pieredzē.

3.2.2. Eiropas notāru tīkls

Jebkurā pārrobežu darījumā, kur tas būtu lietderīgi, notārs vērsas Eiropas notāru tīkla kontaktpunktā savā valstī.

Eiropas notāru tīkla mērķis ir palīdzēt notāriem saskarē ar praktiskas dabas jautājumiem, kas satur pārrobežu aspektus. Tā darbību reglamentē CNUE kopsapulcē pieņemtās pamatnostādnes.

3.2.3. Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

Notārs izmanto informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, lai pastāvīgi uzlabotu notariālo pakalpojumu kvalitāti, ievērojot piemērojamos līkumus un šo deontoloģijas kodeksu.

Viņš lieto informātikas instrumentus, ko viņa rīcībā nodevis notariāts, kuram viņš ir piederīgs, un CNUE.

Notārs ir atbildīgs par savu elektronisko parakstu, kura izmantošana ir strikti individuāla.

4. NOBEIGUMA NOTEIKUMI

4.1. Arbitrāža

Par visām šī Eiropas notāru deontoloģijas kodeksa interpretēšanas vai piemērošanas grūtībām, kā arī tajā neparedzētiem gadījumiem tiek ziņots CNUE priekšsēdētājam, lai viņš dotu savu atzinumu, pēc tam kad jautājumu izskatījis CNUE dalībnotariāts, no kura ir atkarīgs notārs, kas to uzdevis.

4.2. Spēkā stāšanās

Eiropas deontoloģijas kodekss, kā arī grozījumi tajā stājas spēkā no to pieņemšanas brīža CNUE kopsapulcē.

Pārskatītā versija pieņemta CNUE kopsapulcē
2009. gada 11. decembrī

